

**Áldott legyen a szív, mely hordozott, és a kéz,
amely felnevelt.**

**Legyen áldott eddigi utad, és áldott legyen
egész életed.**

**Legyen áldott Benned a Fény, hogy mások-
nak is fénye lehess.**

**Legyen áldott a Nap sugara, és melegítse fel
szívedet.**

**Hogy lehess meleget adó forrás a szeretetre
szomjasoknak,**

**És legyen áldott támasz karod a segítségre
szorulóknak.**

**Legyen áldott gyógyír szavad, minden hozzád
fordulónak.**

**Legyen áldást hozó kezed azoknak, kik érte
nyúlnak.**

**Áldott legyen a mosolyod, légy vigasz a
szenvedőknek.**

**Légy te áldott találkozás minden téged kere-
sőnek.**

**Legyen áldott immár minden hibád, bűnöd,
vétked.**

**Hiszen aki megbocsátja, végtelenül szeret
téged.**

**Őrizzen hát ez az áldás fájdalomban, szenve-
désben**

**Örömdben, bánatodban, bűnök közti kísér-
tésben.**

**Őrizze meg tisztaságod, őrizze meg kedves-
séged.**

**Őrizzen meg Önmagadnak, és a Téged szere-
tőknek.**

(Ősi magyar áldás)

INCZÉDY PÉTER

AZ EGYHÁZ ÉS A GMO

Megkérdeztük a Váci Egyházmegye püspökét dr. Beer Miklóst hogyan vélekedik a géntechnológiai kutatások eredményeiről, mint a teremtés rendjébe történő emberi beavatkozásokról, Madách szavait idézve; "Az ember ezt, ha egykor ellesi, Vegykonyhájában szintén megteszi."

A kérdés aktualitását talán az adhatná meg, hogy az Egyház a fogamzásgátlás tiltása mellett foglalt állást, miközben az említett géntechnológia kutatások eredményei ma már lehetővé teszik a fajhatárok felett átnyúló génmódosítást, amely magában hordozza a sterilizálás lehetőségét is. Ami pedig megtörténhet, az meg is történik – szokták Murphy mondását már szinte közhelyként idézni. Az atomkutatás számtalan hasznos eredménye mellett kipróbáltuk az atombombát is, ami az emlegetett

XVI. évfolyam 6. 7. szám

2009. június - július

TARTALOM:

Inczédy Péter, Az Egyház és a GMO	1571
Lankó József, Alsószentmártoni...	1572
Tóth Ferenc, Államosítás az ókori...	1574
Bulányi György, A közösség és annak fajai	1576
Bulányi – Márczi, Kilencven év...	1577
Vona Gábor, Rend, jólét, ébredés	1581
Bulányi György, Miért nem szül a magyar?	1582
Faragó Ferenc, Tanyai szilánkok...	1582

**Szerkesztőség: Bulányi György, 1052 Bp., Piarista
köz 1. V./505.**

**Elérhetőség: bulanyi@freemail.hu, 06-1-48644-62;
faragoferi@gmail.com, 06-20-9872-982**

*A kéziratok lezárásának határideje a tárgyhoz előtti
második hónap utolsó napja.*

közhelyes mondás igazára figyelmeztet. Ennek fényében érdemes a kérdést vizsgálni.

- Onnan indulnék ki, amit az én kedves tanárom mondott nekünk annak idején, hogy az Egyház akkor mindig hibázik, amikor belemegy a részletkérdések taglalásába, vagy részletkérdésekben próbál állást foglalni. Abból mindig baj van. Az Egyháznak az a feladata és felelőssége az Úristen előtt, meg a történelemben az emberiség előtt, hogy világos irányokat fogalmazzon meg. Azt gondolom, hogy ez mindig is így volt, ma is így van és ez érvényes a népesedési kérdésekre is. A magyar népesedési problémákkal foglalkozó vitákban is engem mindig zavar, amikor olyan politikai megfogalmazásokat hallok, hogy a bajok onnan származnak, nem jó a családi pótlék rendszere, rossz a lakástámogatási rendszer, vagy nincs ösztönözve a vállalj egy harmadik gyermeket program. Ezek mind valamiféle manipulációt sejtetnek. Nekünk, az Egyház oldaláról azt kell egyértelműen kimondani, hogy az Úristen, az élet teremtője, az emberre bízta az élet továbbadásának csodáját, de a felelősségét is. Tehát abban a pillanatban, amikor a házasságban, de általában az emberi kapcsolatokban az önző érdekek felfüggesztik a isteni parancsot, a teremtés rendjét ez előbb-utóbb zsákutcába vezet az embert. Ha úgy ítélem meg,

hogy nekem akár hatalmam, vagy jogom van ahhoz, hogy megkérdőjelezzem a teremtésnek a rendjét, annak súlyos árát is magamra zúdítom. Közelebről szemügyre véve láthatjuk, hogy milyen szerteágazó összefüggése van ennek az egész kérdésnek. Ide vezet vissza a nevelés kérdése is. Mindig visszatérünk oda, hogy a családban milyen modellt látnak a gyerekek, milyen hatások érik őt. Most nem is szívesen beszélnek a televízió, az internet mindennapi életünket befolyásoló hatásáról. Többnyire mikorra odaérnek a fiatalok, hogy megválasszák a párjukat és valamiféle értékrend szerint elképzeljék a jövőjüket, a legtöbb esetben már kiszolgáltatott, manipulált személyekké, vagy talán pontosabban csupán egyedekké válnak, akik valójában már nem is maguk döntenek. Az Egyháznak éppen ebben van a legnagyobb feladata. Ezt nem szabad soha elfelejtenünk és nem szabad soha megkérdőjeleznünk, hogy itt van annak a felelőssége, hogy mindig újra kezdje a katekézist, az igehirdetést, amihez hozzátartozik elengedhetetlenül a nevelés kérdése. Mindig újra kezdje és egyszerre több területén is a mindennapoknak. Egyszerre a katolikus iskolákban, egyszerre próbáljon megszólalni a médiában, az írott vagy elektronikus médiában. Képes legyen újra kezdeni ezt a sziszifuszi küzdelmet a családokért, a munkahelyteremtés kérdésén át, a falu megmentésén át, ezek mind összefüggnek ezzel a kérdéssel. Amit azt a Szent Írásban is olvashatunk „menj és ne hallgass. Én elküldelek, hogy a népem lelkiismerete légy.” Most ezt újra és újra vállalnia kell az egyház vezetőinek, papjainak, püspökeinek, hogy felébressze a lelkiismeretünket, hogy megmutassa minden összefügg a mi emberi magatartásunkban az Úristen teremtett rendjében. Nekünk az Egyházban nem vitatkozni kell, hanem bemutatni a körülöttünk élő nagycsaládok pozitív példáját. Amikor az ember példaként tud állítani egy négy-öt gyerekes családot, lehet, hogy először sokan megmosolyogják, de azért valami lelkiismereti reagálást mégis mindig feltételezek akkor, hogy amikor látják azt a kiegyensúlyozott kis közösséget, ahol ők nagyokat kacagnak és a televízió, internet, vagy saját mobiltelefon nélkül is boldogok, ez azért talán elgondolkoztatja a többieket. Tehát ebbe az irányba indulnék a válasz megfogalmazásával, és megint visszatérek kedves tanárom szavaihoz, a helyes életszemlélet kialakításával már magától megoldódnak ezek a részproblémák. És tényleg, nekünk nem szabad semmiféle fogamzástól kérdésre belemenni. Ha egyértelmű az irány, hogy mi keresztények az emberi életéről úgy tudunk beszélni, hogy rácsodálkozunk az Isten ajándékozó szeretetére. Valamelyik nap úgy átvillant rajtam az a gondolat, hogyha az úrból lefényképezzük a Földünket csak ámulunk ezen a csodán hogy itt élet van. A tengerek, a hegyek, a növény-, állatvilág, ez a csodálatos harmónia. És benne mi emberek az Istentől ezt kaptuk, hogy hajtások uralmatok alá a Földet, gondozzuk, őrizzük és védjük. Tehát nem tehetünk vele akármit, miközben éppen azzal szembesülünk az ökológiai válság ezernyi problémáján keresztül, hogy az ember az önfejűségével meg az önzésével ezt a csodát akarja tönkretenni. Visszatérve a mi Egyházunk felelőssége abban van, hogy felismerjük, mi magunk éljük át ezt a csodát, hogy bennünket Isten társaivá választ a teremtésben. Megint visszatérve a házasság titkához, a gyermekáldást - milyen szép magyar szót használunk ilyenkor, hogy áldás - egy születendő életet, amit óvni, védeni kell. Hadd mondjak egy ilyen nagyon kedves kis friss élményemet.

Összetalálkoztam egy régi tanítványommal, aki egy mise után odajött hozzám, én eskettem őket annak idején, azóta három fiúgyermekkel ajándékozta meg őket a Jóisten. Kérdezem, hogy vagytok? Erre kicsit elérezékenyülve azt mondja, hogy ma négy éves a harmadik kisfiam, akiről az orvosok annak idején azt mondták, hogy beteg lesz, ne tartsam meg, vetessem el, és én szinte a kilenc hónapot állandó imádságban töltöttem és a Jóisten megadta, hogy egészséges, olyan, mint a másik két bátyja, és ezt köszöntem meg az Istennek. Ezek azok az élmények, amelyeket mindenkinek meg kellene ismerni, hogy a fogyasztói társadalom ne lúgozza ki a legszebb emberi értékeket és élményeket belőlünk. Ne sodródjunk még mélyebben bele, ami a mai magyar társadalom tragédiája, hogy mivel nem születnek meg a gyerekek, ezért be kell zárni az iskolákat, a kisiskolákat, a falvaink ezért pusztulnak, mivel nem születnek meg a gyerekek, egyre nagyobb a nyugdíjas réteg, mivel nem születnek meg a gyerekek ezért jöjjenek be a kínaiak, vendégmunkások, hogy látszólag még mindig 10 millióan legyünk. Ez mind megint azzal összefüggő kérdés, amit az apostolok mondanak Jézus feltámadása után, hogy mi nem hallgathatunk arról, amit látunk és hallottunk. Azt hiszem, hogy nekünk keresztény embereknek - papok és hívő emberek - együtt kell hogy a nemzet lelkiismerete legyünk és saját életünkkel és családjaink élő példájával mutassunk utat, nem elméleteket kell nekünk mondani, hanem tényeket ismertetni. Tessék, nézzétek meg, így élünk! Hát így leszünk a föld sója, világ világossága, mert ez a jézusi gyönyörű példa ebbe az irányba mutat. Ilyen gondolatok jutottak ezzel kapcsolatban eszembe.

LANKÓ JÓZSEF

ALSÓSZENTMÁRTONI CIGÁNPASZTORÁCIÓ (I.)

„...hogy örömhírt vigyek a szegényeknek” (Lk 4. 18)
 „...tegyétek tanítványommá mind a népeket...” (Mt 28, 19)

Az alsószentmártoni lelkészség területén élő cigányok hisznek Istenben, aki az élet és a boldogulás Ura, aki figyelemmel kíséri az ember életét, és aki előtt az ember felelősséggel tartozik szavaikért és tetteikért. Hiszik, hogy Isten fölöttünk van és mégis közel, lehet szólni hozzá, kérni tőle és megköszönni segítségét, néha még egy kicsit alkudozni és üzletelni is lehet vele (fogadalmak!). Istenhitük életük szerves és fontos része a mindennapokban, amit a családban adnak tovább az öregek a fiataloknak, leggyakrabban az együtt élő nagycsaládban nagyszülők az unokáknak. Imádkoznak naponta, többnyire saját szavaikkal és formuláikkal kérik Isten segítségét; rövid imafohászokkal: felkeléskor, napközben többször is és lefekvés előtt. Kereszt és templom előtt nem mennek el fohász és keresztvetés nélkül még a férfiak sem. A szentképeket, kereszteteket tisztelik, szinte minden lakásban megbecsült helyen vannak. Számtalan jele van Mária-tiszteletüknek. Isten emberét, aki az Istenről beszél, az Ő üzenetét mondja, tisztelettel fogadják, de megfigyelik, hogy ő maga megtartja-e azt, amit hirdet.

Szentmisék, igeliturgiák: A résztvevők jelentős számban járulnak szentáldozáshoz, természetesen szükség szerint gyónásra is van lehetőségük. Cselekvően bekapcsolódnak a liturgiába, szívesen és szépen énekelnek, felolvasnak stb. A szentmisén rendszeresen résztvevők számaránya a la-

kosság 5-10 százaléka között van. Ünnepeken, illetve családi ünnepek alkalmával 200-300 ember is eljön. Hittanórákat tartunk minden általános iskolában, minden korosztálynak heti két órában. Főként téli időszakban változó helyszínnel felnőtteknek is tartunk bibliamagyarázatot.

Ünnepeink

Kialakultak nagy ünnepeink megtartásának sajátos szokásai, talán mondhatjuk: hagyományai.

Karácsony előkészítéseként adventben heti három alkalommal van reggel hat órakor hajnali mise, amire szívesen eljönnek. Ugyancsak fontos része adventnek a lelkigyakorlat és a gyónási lehetőség. Advent 4. vasárnapján a Szent Márton Óvoda óvodásai karácsonyváró műsort tartanak a templomban. A nagyobb gyermekek pástorjátékkal, karácsonyi műsorral készülnek, amit a karácsony éjféli, illetve ünnepi mise előtt vagy után adnak elő. Az éjféli szentmise tanító része a szabadban, tűz mellett van, az áldozati rész a templomban. Karácsony másnapján hagyományosan sok keresztelőre kerül sor. A kereszteléseket mindig szentmise keretében végézzük.

Húsvét előtt, a nagyböjtben hetente van keresztúti ájtatosság, ugyancsak van lelkigyakorlat gyónási lehetőséggel. Nagypénteken este van a szertartás, melyben a kereszt előtti hódolat nem nélkülözi a mély érzelmi megnyilvánulásokat. A húsvéti vigiliát a liturgia előírásai és a cigányok szokásainak egymásra találása folytán éjszaka tartjuk, körülbelül este 23 órától hajnali 4 óráig. Egész éjjel ég a tűz a templomon kívül. Hajnalban van a szentmise és utána a feltámadási körmenet. A húsvéthétfői szentmisében sok keresztelő van. Húsvéthétfőn szokás itt a szentmise után a temetőlátogatás (ez az emmausz-járásnak egy helyi változata), amikor a síron gyertyát gyűjtanak, hogy az elhunytaknak is részük legyen húsvét ünnepéből, Krisztus feltámadásából.

Pünkösöd novéna készíti elő. Minden este imaóra van a templomban, amire több faluból is jönnek. Pünkösöd ünnepén hagyományosan Máriagyűdre zárunk, körülbelül kétszáz gyalogolunk Máriagyűdre. 9 órakor van a cigányok szentmiséje a szabadtéri oltárnál, ami után a fájdalmas szobornál van még egy áhítat. Pünkösdhétfőn ez évben kezdtünk el mulatságot tartani. Közös főzés és ebéd, utána kulturális műsorok, majd szabadtéri bál. Nagy élmény volt mindenkinek, hogy alkohol nélkül is jól érezte magát. Pünkösdben így lehetőség van a lelki és testi ünneplés és közösségi összetartozás megélésére az egyházban.

Szent Márton napja, november 11., a templom búcsúja korábban nem volt ünnep. A Szent Márton Óvoda létrejötté óta, az óvoda köré szerveződve ezt is közösségekben ünnepeljük. Ünnepi szentmise, közös ebéd, gyermekek műsorai, zene és tánc, este pedig lampionos körmenet a faluban.

Elsőáldozás évente van, rendszerint május végén. Az elsőáldozók száma évente 30 és 50 között mozog.

Bérmálás: A gyermekbérmálásnak a cigányok között nem volt hagyománya, ezért az arra felkészült fiatal és idősebb felnőttek bérmálkoznak. A kezdeményezés általában tőlük jön, és egy évig tartó, heti rendszerességű felkészülés előzi meg. Az így megbérmálkozottak többsége rendszeres templomba járóvá válik.

Az egyházi temetéshez ragaszkodnak a cigányok, temetés után többször is kérnek szentmisét a halottért, az évfordulók alkalmával is. A gyászoló családot nem

hagyják magára, még élő szokás a haláltól a temetés napjáig az éjszakai halottvirrasztás. Ugyancsak virrasztanak a családtagok a súlyos beteg mellett, és a hosszan agonizáló beteghez papot hívnak. A temetési szertartás egy része cigány nyelven történik.

Rózsafűzért többen rendszeresen imádkoznak otthon egyedül, vagy valamelyik családnál összegyűlve néhányan, illetve bizonyos időszakokban közösen a templomban. Alkalmanként betegágy mellett, illetve halottvirrasztáskor is imádkozzák a rózsafűzért.

„...amint én szerettelek benneteket, úgy szeressétek ti is egymást...” (Jn 13,34)

A caritas a pasztoráció elválaszthatatlan része. Egyrészt pre-evangelizáló szerepe van, másrészt hitelesíti a keresztény tanítást. Szent Pál tanítása az „egy testről”, a Krisztusban való összetartozásról éppen a caritasban válik megtapasztalhatóvá. Ez a tapasztalat nem úgy születik, hogy a kereszténység üzlet, és aki kellően jámbor, az kap valamit (egy kolléga javaslata szerint egy gatyáért egy imádságot kell mondatni!), hanem úgy, hogy az egyházban mindenütt vannak testvéreink, akik nem feledkeznek meg rólunk, és így az egyházban életünk sohasem válik teljesen kilátástalanná, reménytelenné. Ha közelről ismerjük azt a szegénységet és nyomort, amiben sok cigány élni kényszerül, akkor ismerjük meg a keresztény reménynek és szeretetnek ezt a megtartó értékét.

„...éhes voltam...”

Előre lehetett látni, hogy a munkanélküliséggel együtt el fog jönni a szegénység és az éhezés is, ezért fel kell készülni a segítségre. Kalász Gyula, volt egyházmegyei számvevő kezdeményezésére kezdtük el az ingyen konyhát működtetni, napi egy tál ételt juttatva az időseknek, betegeknek, fogyatékosoknak, hogy ne váljanak elviselhetetlen teherré családjuk számára. Húszt fővel kezdtük, jelenleg 80 (Alsószentmárton 50, Old 15, Siklósnagyfalu 15) főre főzünk a plébániaépület 2x3 méteres konyhájában. Az ételt legtöbbször hazaviszik és az egy adagot többen eszik meg a családban. Vannak olyanok is, akiknek mi visszük házhoz, mert már képtelenek eljönni érte. A mélyen a létminimum alatt élő családoknál előfordul, hogy éppen nem sikerül semmilyen szezonmunkához jutni, és a család két-három napra is semmi nélkül marad. Ilyen esetekben tudunk áthidaló segítséget adni (lisztet, babot, tésztát stb.), hogy elkerüljük az éhezést. A szegény családok gyermekei sokszor nem jutnak kellő mennyiségű vagy minőségű táplálékhoz. Természetes, hogy a plébánián igyekszünk ezt a hiányt pótolni, amink van, azt megosztani a szükségét szenvedőkkel. A kicsiny gyerekek számára lényeges segítség az, hogy a Szent Márton Óvodában ingyen juthatnak megfelelő és tápláló ételhez. Az óvoda és a plébánia mellett még a játszóházban és tanodában is adunk kiegészítő táplálékot. Vannak olyan német és magyar családok, akik vállalják egy-egy gyermek iskolai étkeztetésének költségeit. Főleg téli időben gyakran előfordul, hogy egy-egy csapat gyerek megjelenik a plébánián. Nem kérnek semmit, csak ott vannak, visszafogottan várakoznak, és nagyon felszabadultakká válnak és hálásak, ha vacsorával (válogatás nélkül mindent megesznek!) megkínáljuk őket.

A munkanélküli cigány családok téli időben kerülnek a legnehezebb helyzetbe, amikor semmilyen szezonmunka sincsen. Ezen időszak túlélését segíti az itteni cigányok hagyományos mesterségének, a kosárfonásnak a felélesztése. Tizennégy évvel ezelőtt egyházközségünk harminc cigány fiatalnak szervezett kosárfonó alaptanfolyamot. Később a Baranya Megyei Munkaügyi

Központ szervezett ilyen tanfolyamokat, majd létrejött a Pécsi Termelő Iskola, ahol szakmaként tanítják a kosár- és bútorfonást. A kosárfonás alapanyagát biztosítandó a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány kibérelt a Földművelési Minisztériumtól a volt mattyi fűztelepből 30 hektáryi részt, és azt egyházközségünk használatába adta. Így mindenki annyi vesszőt vág, amennyit akar, annyi kosarat fon, amennyit tud, és úgy értékesíti, ahogy tudja. Erre nem lehet üzemet szervezni, de a családoknak téli időben segít a túlélésben, ha eladják a kosaraikat, vagy elcserélik más falukban élelmiszerre.

(folytatjuk)

TÓTH FERENC

ÁLLAMOSÍTÁS AZ ÓKORI EGYIPTOMBAN

AVAGY MIÉRT KELL MEGOLDANUNK A LAKOSÁGI ELLENŐRZÉSŰ GABONATÁROLÁST

Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen. Nem azért küldte el Isten a Fiát a világba, hogy elítélje a világot, hanem, hogy üdvösséget szerezzen a világnak.

Szenes kalászkok énekelnek Gonosz, csúfos éneket:/ „Korgó gyomrú magyar paraszt, Hát mi vagyok én neked?” (Ady Endre: A grófi szérűn)

Nem volt az olyan rég, amikor a búzát még életnek hívtuk, amikor még Krisztus képét láttuk minden búzaszemen. A pénzemberekből lett grófok szérűjén azonban elégett valami olyan is, ami a szemnek láthatatlan: a gabona tisztelete, az élet tisztelete. A közelmúltban olvastam egy mezőgazdasági szaklapban, hogy túl kellene már lépnünk azon a régimódi szemléleten, hogy a gabona étkezésre, a tűzifa pedig fűtésre való. Egyik is, másik is növényi biomassza, amit állítólag arra kell használnunk, amire éppen kifizetődőbb. Márpedig idén, 2009-ben a gabona ára a tűzifa ára alá kúszott... Vannak, akik ilyenkor úgy gondolják, hogy ideje beszerezniük olyan kazánt, amiben a gabona jó hatásfokkal égethető, és vannak, akik szerint nem érdemes ennyi gabonát termelnünk és tárolnunk. Szerintem viszont – és ezzel a véleményemmel nem vagyok egyedül – a gabonaégetés épp olyan gyalázatos erkölcsösítés, mint az emberevés, egyébként pedig soha nem volt még olyan fontos a gabonatermelés és -tárolás, mint a most következő időkben. Hogy miért? Mert a természetben a szokatlanul nagy bőséget szükség, ínség szokta követni. És ha nem gondoskodunk magunkról most, a bőség idején, majd gondoskodnak a birodalmi válságkezelő szakemberek, de annak súlyosabb ára lehet, mint gondolnánk.

Ugorjunk vissza lélekben néhány évezredet. Az egyiptomi Józsefet (Mózes első könyve) a gondoskodás, a bölcs előrelátás, a testvéri szeretet, a megbocsátás és a nagylelkűség jelképének szokás tekinteni. Nézőpont kérdése. A leszármazottai, szellemi örökösei részéről természetesen ez az értékelés. Mi magyarok azonban jobban tesszük, ha az egyiptomiak szemszögéből is megvizsgáljuk az eseményeket, és párhuzamba állítjuk saját történelmünk idevágó részeivel.

És monda a Faraó Józsefnek: Én vagyok a Faraó, de te nálad nélkül senki se kezét, se lábát fel ne emelhesse

egész Egyiptom földén. És nevezé a Faraó József nevét Czaferát-Pahneákhnak, és adá néki feleségül Aszenáthot, Potiferának On papjának leányát. És kiméne József Egyiptom földére. József pedig harmincz esztendő vala, mikor a Faraó előtt, az egyiptomi király előtt álla. Kiméne tehát József a Faraó elől, és bejárá az egész Egyiptom földét. És a föld a hét bő esztendő alatt tele marokkal ontá a termést. És összegyűjté a hét esztendőnek minden eleségét, mely vala Egyiptom földén, és a városokba takarítá az élelmet, minden városba a körülte levő határ élelmét takarítá be. És felhalmozá József a gabonát, mint a tenger fővénye, igen sokat, annyira, hogy megszűntek azt számba venni, mivelhogy száma nem vala. 1 Móz. 41, 44-49.

József tehát, miután bebizonyította, hogy jobb „szakember”, mint egyiptomi kollégái, gazdasági és közigazgatási teljhatalmat kapott a fáraótól. Ez szükséges is volt ahhoz, hogy a rendkívüli gabonabeszolgáltatást és az állami gabonátárolást megszervezhesse. Ebben első ránézésre nincs is semmi rossz, hiszen a központosított tárolás sokkal olcsóbb és hatékonyabb, mint az elaprózott, egyéni tárolás. Csak hogy minden éremnek két oldala van. A központosítással együtt jár a függőség. A függővé tett tömegek önvédelmi lehetőségei pedig – történelmi tapasztalataink alapján – jelképesnek is alig mondhatók.

Elméne azért József és tudtára adá a Faraónak, és monda: Az én atyám és atyámfiai, juhaikkal, barmaikkal és mindenökkel valamijök volt, ide jöttek Kanaán földről; és most Gósen földén vannak. És vön ötöt az ő testvérei közül, és állítá őket a Faraó elé. És monda a Faraó a József testvéreinek: Mi a ti életmódotok? És mondának a Faraónak: Juhpásztorok a te szolgálid, mi is, mint a mi atyáink. És mondának a Faraónak: Azért jöttünk, hogy e földön tartózkodjunk, mert a te szolgálid barmainak nincs legelője, mivelhogy elhatalmazott az éhség Kanaán földén: hadd lakjanak azért most a te szolgálid Gósen földén. És szóla a Faraó Józsefnek, mondván: A te atyád és a te atyád fiai jöttek te hozzád. Egyiptom földé ímé előtted van; e föld legjobb részében telepítsd le a te atyádat és atyádfiait, lakozzanak a Gósen földén: ha pedig tudod, hogy vannak közöttök arra termett emberek, tedd azokat az én barmaim gondviselőivé. 1 Móz. 47, 1-6.

Figyeljünk a részletekre! Nem elég, hogy Egyiptom legjobb földjén telepíthette le József az atyafiságát, még állami hivatalokat is osztogathatott közöttük. Mert aki a fáraó nyájának gondviselője, az már nem egyszerűen juhász, hanem köztisztviselő!

De miért is jöttek ezek az emberek Egyiptomba? Mert a gazdasági válság az ő korábbi „házájukat” már elnyelte. Az egyiptomiak pedig látszólag minderről nem vesznek tudomást, hisz Egyiptomban még van olcsó áru a bevásárlóközpontokban, a tévésorozatok töretlenül folytatódnak, és nem lőnek az utcán, legfeljebb a nemzeti ünnepeken, és csak az izgágákra, akik ilyenkor nem maradnak rendes fogyasztóként a tévé előtt.

És ellátja vala József az ő atyját és atyjafiait, és az ő atyjának egész házanépét kenyérrel, gyermekeik számához képest. És kenyér nem vala az egész föld kerekességén, mert igen nagy vala az éhség, és elalélt vala Egyiptom földé, és a Kanaán földé az éhség miatt. József pedig mind összeszedé a pénzt, a mi találtatik vala Egyiptomnak és Kanaánnak földén a gabonáért, a melyet azok vesznek vala; és bévivé József a pénzt a Faraó házába. És mikor elfogyott a pénz Egyiptom földről is, Kanaán földről is, egész Egyiptom Józsefhez méne, mondván: Adj nekünk kenyeret, miért haljunk meg szemed láttára, azért hogy nincs pénz? És monda József: Hozzátok ide barmaitokat, és adok néktek a ti

barmaitokért, ha nincs pénz. És elvívék barmaikat Józsefhez, és ada nékik József kenyeret lovakért, juhokért, ökrökért és szamarakért: és eltartá őket abban az esztendőben kenyérral az ő barmaik összeségéért. Mikor pedig elmúlt az esztendő, menének hozzá a második esztendőben, és mondanának néki: Nem titkolhatjuk el uramtól, hogy bizony elfogyott a pénz, és a barom-nyájak mind uramnál vannak, a mint látja az én uram semmi sem maradt, csak testünk és földünk. Miért vesszünk el szemed láttára mind magunk, mind földünk? végy meg minket és földünket kenyéren, és mi és a mi földünk szolgálai leszünk a Faraónak; csak adj magot, hogy éljünk s ne haljunk meg, és a föld ne pusztuljon el. Megvevé azért József egész Égyiptom földét a Faraó részére, mert az Égyiptombeliek mind eladák az ő földjüket, mivelhogy erőt vett vala rajtuk az éhség. És a föld a Faraóé lón. A népet pedig egyik városból a másikba telepíté Égyiptom egyik határszélétől a másik széléig. 1 Móz. 47, 12-21.

Tehát mi is történt, amikor már Egyiptomot is elérte a gazdasági válság? Először a lakosság teljes pénztartalékát vonta be József, majd államosította a teljes állatállományt. Az állatállomány abban az időben nem csak élelmet jelentett, hanem a közlekedés, az áruszállítás és a földművelés közlekedését is. Milyen érdekes egybeesés, hogy a válságot megelőzően pont ebben az ágazatban kaptak köztisztviselői állást József testvérei...

Mivel a gazdasági válság folytatódott, a kétségbeesett és kiszolgáltatott egyiptomiak végül a személyes szabadságukról és a földtulajdonukról is lemondtak, József pedig bevezethette a 20%-os átalányadót. A legsúlyosabb csapás azonban nem a rendszeres adó bevezetése volt, hanem az, hogy József gyökértelen tömeggé tette Egyiptom hajdan büszke népét. Miért kellett a népet összevissza költöztetni? Ugyanazért, amiért bennünket is össze-vissza költöztettek a szovjet helytartóság idején. „Tetszettek volna forradalmat csinálni” mondta Antall József, amikor elmaradt a néppnyűzők számonkérése 1989 után. Aki nem a szülőföldjén él, az könnyebben hajlja igába a fejét, az nem tud már „forradalmat csinálni”, legfeljebb lázadozni. Mert amíg a szülőföldjén élő embert minden fa, minden sírdomb, minden szál fű arra fogja emlékeztetni, hogy valaha szabad emberként éltek itt az ősei, addig a gyökértelen proletár, aki nem a szülőföldjén él, akire nem köszönnek vissza a nagyszülei ültette fák nap mint nap, egy idő után már el sem tudja képzelni, hogy szabad, önálló emberként is lehetséges élni.

Csak a papok földét nem vevé meg, mert a papoknak szabott részök vala a Faraótól és abból a szabott részből élnek vala, a mit nékik a Faraó ad vala; annak okáért, nem adák el az ő földjüket. 1 Móz. 47, 22.

Ez a döntés várható volt, hiszen József beházasodott egy rangos papi családba. Szerintem azonban József akkor is megkímélte volna a papok földjét, ha nem lett volna családilag érdekelt ebben. Amit az egyiptomiak életében jelenthetett a papság, azt jelenti a mi életünkben a tömegtájékoztató ipar. Velük muszáj volt Józsefnek alkut kötnie annak érdekében, hogy öntudatára ne ébredhessen a nép. Mert ha a nép ráébredt volna, hogy milyen csapdába csalták, kegyetlenül elszámoltatta volna Józsefet is és a fáraót is. Ugyanis azt a gabonát, amit a szűkös esztendőben arcátlanul nagy áron osztott József a népnek, azt maga

a nép termelte meg. Ha a tömegtájékoztatót azt sulykolja, hogy örüljön a nép, mert kegyes és gondos urai megkímélték nyomorult életét, akkor meghunyászkodik, legfeljebb néha morog. Ha viszont azt hallanák az emberek, hogy a föld azé, aki megműveli, és a mag azé, aki megtermeli, akkor a nép nem hagyná magát kisemmizni.

És monda József a népnek: Ímé megvettelek titeket a mai napon, és a ti földeteket a Faraónak. Ímhol számotokra a mag, vessétek be a földet. És takaráskor adjatok a Faraónak egy ötödrészt; négy rész pedig legyen a tiétek, a mező bevetésére és élésekre, mind magatoknak, mind házatok népének, és gyermekeiteknek eledelül. És mondanak: Életünket megtartottad; hadd találjunk kegyelmet uram szemei előtt, és szolgálai leszünk a Faraónak. És törvénné tevé azt József mind e mai napig Égyiptom földén, hogy a Faraóé az ötödrész, csak a papok földé, egyedül az nem volt a Faraóé. Lakozék azért Izráel Égyiptom földében a Gósen földén, és ott megöröködének, s megsaporodának és megsokasodának felette igen. 1 Móz 47, 23-27.

A végkifejlet magáért beszél. Az izraeliták gyors térnyerése azonban a végnek csak a kezdete volt. Mózes második könyvéből kiderül, hogy a következő egyiptomi nemzedék még nagyobb nyomorúságot kellett átéljen annak következtében, hogy kialakult egy kezelhetetlenül nagy létszámú belső ellenség. De ez már egy másik történet. Lényeg az, hogy Egyiptom később nem tudott ellenállni a görög és római jelmezbe öltöztetett züllesztésnek sem, és népe szép lassan beolvadt a nyakára szaporodó, arabul beszélő tömegbe. Ez bizony nemzethalál, és nem éppen a dicsőséges változat.

Nézzük, mit ronhattak el az egyiptomiak, mitől váltak ennyire kiszolgáltatottá és befolyásolhatóvá? Itt a következtetés irányát megfordítom, azaz most a magyar gazdálkodás történetét vetítem vissza az egyiptomi időkre.

Az első hiba az lehetett, hogy az ártéri gazdálkodásról az egyiptomiak áttértek az öntözéses gazdálkodásra. A kettő között lényeges különbség, hogy amíg az ártéri gazdálkodás csekély, de pontosan tervezett beavatkozással segíti a víz szétterülését és visszahúzóását, addig az öntözéses gazdálkodás erővel viszi a vizet a szomszjas földekre. Azon túlmenően, hogy az öntözés szikesíti a talajt, társadalmi kárt is okoz. Míg az árterek elaprózott földmunkáit a helyi közösségek külső segítség nélkül végzik, addig az öntözőcsatorna-hálózat kiépítése „nagyberuházás”, amit vagy az állam végez, vagy valamilyen gazdasági érdekcsoport, külső vállalkozó. Ez máris gazdasági és munkaszervezési függőséget okoz.

A második hiba a természetes élőhelyek elpusztítása volt. Az öntözéses gazdálkodás kevésbé illeszkedik a táj adottságaihoz, mint az ártéri gazdálkodás. Rengeteg műtárgyat (gátakat, zsilipeket, tározókat, utakat, stb.) igényel, amelyeknek bizony útjában állnak az erdőfoltok, lápok, mocsarak, időszakos vízfolyások és egyéb természetes tájalkotók. Márpedig ahogy fogynak a vízi és szárazföldi élőhelyek, úgy fogy a hal- és vadállomány. Ha „vadat s halat” nem ad eleget a táj, akkor szántó- és legelőgazdálkodás vagy élelmiszer-kereskedelem nélkül már nem lehet életben tartani a lakosságot. Tehát a bérből, fizetésből vagy segélyből élőkön kívül megélni csak az tud, akinek földje és állatállománya vagy egyéb nyilvántartásba vehető termelő tulajdona van. Akinek állása vagy tulajdona van, az adóztatható, zsarolható, megfélemlíthető, gazdaságilag tönkretelhető, jogilag pedig gúzsba köthető.

A harmadik hiba az áruteremelő gazdálkodás általánossá válása és az önálló gazdálkodás elszorítása. Sokak fejében él az a civilizációs hittétel, hogy az áruteremelés

fejlettebb gazdálkodási mód, mint az önellátás, ráadásul több embert képes táplálékkal és munkával ellátni. Ennek a dogmának szerintem még az ellenkezője sem igaz. Fejlettebb-e a daganatsejt, mint az önkorlátozásra képes, egészséges sejt? Az önellátó gazdálkodásra épülő társadalmakban elképzelhetetlen a tömeges munkanélküliség is és a túlnépesedés is. Ha ugyanis a táj embereltartó-képessége növekszik, akkor több dolgos kézre van szükség, így több gyermek születik; ha viszont csökken a táj termékenysége, akkor azonnal vissza kell fogni az éhes szájak sokasodását. Ennek legegyszerűbb módja, ha kolostorba vagy hadba vonul az, akinek nem jut kapanyél. Az árutermelésre és magántulajdonra alapozott társadalom azonban elodázhathatja a „mélyszegénységben élő” rétegek túlnépesedésének és a viszonylagos jólétben élők túlfogyasztásának a gondját, hisz kereskedelemmel, erőforrás-átcsoportosítással, hitelfelvétellel, a természet és a jövő kiárusításával (pl. kereskedelmi célú erdőirtással vagy külszíni fejtéssel) sokáig fenn tudják tartani a gazdaság működőképességének látszatát és a megszokott, de valójában tarthatatlan fogyasztási szokásokat.

Mi a megoldás? Elsősegélyként mindenhol helyben fel kell mérnünk, hogy mennyi tárolt gabona van ténylegesen magyar tulajdonban, azaz olyan emberek kezében, akik vállalják a biztonsági tartalékolást a helyi közösség érdekében és a helyi közösség segítségével (pl. közös pénzügyi kockázatvállalással, természetbeni segítséggel). Számomra figyelmeztető jel a jelenlegi elképesztően alacsony gabonaár. Hogy hová vezethet, ha az államra, az EU-ra vagy ismeretlenekre bízunk a gabonátárolást, azt Egyiptom szétzúllásának történetéből már ismerjük. Amikor már eladhatatlanul olcsó a gabona, az arra figyelmeztet, hogy a közeljövőben megfizethetetlenül drága lehet, vagy esetleg egyáltalán nem lesz. Élelemhiány esetén pedig a lakosságot nagyon könnyű annyira sarokba szorítani, hogy lemondjon maradék jogairól is.

A magyar tulajdonú tárolt gabona most fontosabb még a saját malomnál is, mert szükséghelyzetben öröletlen búzából is lehet jó ételeket készíteni, de az üres malommal nem sokra megyünk. Jelenlegi kiskereskedelmi áron (40 Ft/kg) egy felnőtt ember egy évi kenyérgabona-szükséglete 10-15 ezer forintból megvásárolható! Nagy tételnél ennek a feléért is "leköthetnénk" a gabonát azoknál a honfitársainknál, akik az ajánlatunk hiányában kényszerűségből áron alul is eladnák a gabonát a bibliai József szellemi örököseinek. Lekötés, közös tárolás helyett szóba jöhet a háztartási szintű egyéni tárolás is, például leselejtezett, gondosan kiszárított boroshordókban, vagy ha nagyon száraz gabonánk van, akár légmentesen záró műanyag hordókban is, hogy egér, moly vagy zsiszik ne tegye tönkre a készleteinket.

javaslom, hogy mindenki kezdje el tehetségéhez mérten a felderítést, aztán osszuk meg egymással a tapasztalatokat, a bevált ötleteket és a valóban felmerülő buktatókat. Azért csak a valóban felmerülő buktatókat, mert előszeretettel fojtjuk meg a cselekvési ötleteket fölösleges aggályokkal. Ne a bevásárlóközpontokat rohanjuk meg pánikot keltve, hanem gondos szervezőmunkával előzzük meg, hogy az „égő élet heve” kazánokat fűtsön az élelmiszerválság árnyékában! (Kelt 2009-ben Máriabesnyőn, Kikelet havának 22. napján)

BULÁNYI GYÖRGY

A KÖZÖSSÉG ÉS ANNAK FAJAI

III.

Magdalai ill. bethániai Mária

A mi az árulás kiváltó okát illeti, a *cherchez la femme* alapján nagyon is helyén való lehet Váradi Pál és más regény- és drámaírók sejtése. Az ÚSz. híresei közt Júdásnál előkelőbb helyet foglal egy nő: a magdalai ill. bethániai Máriát: 25 ízben említi, míg Júdást csak 24 ízben az Írás. Egy ízben Júdással együtt említi: *Hat nappal húsvét előtt Jézus Betániába ment, ahol Lázár lakott, akit feltámasztott a halálból. Ott vacsorát rendeztek neki. Márta felszolgált és Lázár is a vendégek közt volt. Mária vett egy font valódi nárduszból készült, drága olajat, megkenete vele Jézus lábát és megtörölte a hajával, a ház betelt az olaj illatával. Az egyik tanítvány, az áruló Júdás, aki elárulta, méltatlankodott miatta: „Miért nem adták el inkább az olajat 300 dénárért, s miért nem osztották szét a szegények közt?” De nem azért beszélt így, mintha a szegényekre lett volna gondja, hanem mert tolvaj volt: ő kezelte a pénzt és eltulajdonította, amit rábíztak. Jézus így szólt: „Hagyd békén! Hadd tegye, hiszen temetésem napjára teszi. Szegények mindig vannak veletek, de én nem leszek mindig veletek.” (Jn 12, 1-8). Ugyanerről számol be Márk? Ezt írja: *Amikor Betániában a leprás Simon házában vendégül látták, odalépett hozzá egy asszony. Alabástrom edényben valódi s igen drága nárdusolajat hozott. Feltörte az alabástromot és (Jézus) fejére öntötte. Némelyek bosszankodtak magukban: „Miért kell a kenetet így pazarolni? Hisz több mint háromszáz dénárért el lehetett volna adni és szétosztani a szegények közt.” És szemrehányást tettek az asszonynak. Jézus azonban ezt mondta: „Hagyjátok! Mit akadékoskodtok, hisz jót tett velem! Szegények mindig vannak veletek. Akkor tehettek velük jót, amikor akartok. De én nem vagyok mindig veletek. Azt tette, ami telt tőle. Előre megkenete testemet a temetésre. Bizony mondom nektek, bárhol a világon hirdetik majd az evangéliumot, az ő tettéről is megemlékeznek.” Iskarióti Júdás, egy a tizenkettő közül elment a főpaphoz, hogy elárulja... (Mk 14,3-10) Átveszi ezt a szöveget Márktól Máté is: *Amikor Jézus Betániában a leprás Simon házában tartózkodott, odament hozzá egy asszony. Alabástrom edényben drága illatos olajat hozott, s ahogy ott ült az asztalnál, a fejére öntötte. Ennek láttára a tanítványok bosszankodtak: „Mire való ez a pazarlás? Hisz jó pénzért el lehetett volna adni, s az árát a szegények közt szétosztani.” Jézus észrevette, s így szólt hozzájuk: „Miért bántjátok ezt az asszonyt? Hisz jót tett velem. Szegények mindig lesznek veletek, de én nem maradok mindig veletek. Amikor az illatos olajat testemre öntötte, a temetésemre tette. Bizony mondom nektek, ahol a világon csak hirdetni fogják az evangéliumot, mindenütt megemlékeznek majd arról is, amit ez az asszony tett.” Ekkor a tizenkettő közül az egyik, a karióti Júdás, elment a főpapokhoz... (Mt 27, 6-14) És Lukács? Nála is szerel az olajöntés, de teljesen más, nem húsvét előtti környezetben***

Ki emlékezik jól? János vagy Márk, illetőleg az eseményt tőle átvevő Máté? Lázár vagy a leprás Simon házában történt a pazarlás? Júdás értetlenkedik-e avagy *némelyek*, illetőleg a *tanítványok* teszik azt? Mindenesetre többen. Júdás lehetett a fő értetlenkedő, s János evangélista Júdás nyakába varrja az egész értetlenkedést? Mindenképpen van egy többlete a márki-mátéi szövegnek: *Bizony mondom nektek, ahol a világon csak hirdetni fogják az evangéliumot, mindenütt megemlékeznek majd arról is, amit ez az asszony*

tett.” És a harmadik szinoptikus, Lukács néma? Nem néma, de ő egész más környezetben önteti hősnőnkkel az olajat:

Élt a városban egy bűnös nő. Amikor megtudta, hogy a farizeus házában van vendégségben, alabástrom edényben illatos olajat hozott. Megállt hátul a lábánál, és sírva fakadt. Könnyeit Jézus lábára hullatta, majd hajával megtörölte, elárasztotta csókjaival, és megkenté illatos olajjal. Mikor ezt a farizeus házigazda látta, így szólt magában: „Ha próféta volna, tudná, hogy ki és miféle az, aki érinti: hogy bűnös nő.” Jézus akkor hozzá fordult: „Simon, mondanék neked valamit.” Az kérte: „Mester! Hát mondd el!” „Egy hitelezőnek két adósa volt. Az egyik ötszáz dénárral tartozott neki, a másik ötvennel. Nem volt miből fizetniük, hát elengedte mind a kettőnek. Melyikük szereti most jobban?” „Úgy gondolom az, akinek többet elengedett” - felelte Simon. „Helyesen feleltél” - mondta neki. Majd az asszony felé fordulva így szólt Simonhoz: „Látod ezt az asszonyt? Betértem házába, s nem adtál vizet a lábamra. Ez a könnyeivel áztatta lábamat, és a hajával törölte meg. Csókot sem adtál nekem, ez meg egyfolytában csókolgatja a lábam, amióta csak bejött. Aztán a fejemet sem kentet meg olajjal. Ez meg a lábamat keni illatos olajával. Azt mondom hát neked, sok bűne bocsánatot nyer, mert nagyon szeretett. Akinek kevés bűnét bocsátják meg, az csak kevésbé szeret.” Aztán így szólt az asszonyhoz: „Bűneid bocsánatot nyernek.” A vendégek összesúgtak: „Ki ez, hogy még a bűnöket is megbocsátja?” De ő ismét az asszonyhoz fordult: „A hited megmentett. Menj békével!” (Lk 7, 36-50)

Közvetlenül követi ezt a Galileában lejátszódni látszó eseményt Lukács beszámolója azokról az asszonyokról, akik segítettek Jézusnak és a Tizenkettőnek... mert hát semmiféle férfi vállalkozás nem lehetséges asszonyi gondoskodás nélkül: *Ezután bejárta a városokat s a falvakat, tanított, és hirdette az Isten országát. Vele volt a tizenkettő és néhány asszony, akiket a gonosz lelkektől és a különféle betegségektől megszabadított: Mária, melléknevén magdalai, akiből hét ördög ment ki, Johanna, Heródes intézőjének, Kuzának a felesége, Zsuzsanna és még sokan mások, akik vagyonukból gondoskodtak róla.* (Lk 8, 1-3) A szolgáló asszonyok elseje Mária, melléknevén magdalai, akiből hét ördög ment ki, s aki alighanem azonos a fenti történet *bűnös nőjével.* Johannáról, Zsuzsannáról többet nem hallunk. Annál inkább Máriáról: *Útjukon betértek egy faluba. Egy Márta nevű asszony befogadta házába. Ennek volt egy húga, Mária. Ez odaült az Úr lábához és hallgatta a szavait. Márta meg sürgött-forgott, végezte a háziasszonyi teendőket. Egyszer csak megállt: „Uram - méltatlankodott -, nem törődöl velem, hogy húgom elnézi, hogy egyedül szolgáljalak ki? Szólj neki, hogy segítsen nekem!” Az Úr azonban így válaszolt: „Márta, Márta, sok mindenre gondod van, és sok minden nyugtalanít, pedig csak egy a szükséges. Mária a jobbik részt választotta, nem is veszik el tőle soha.”* (Lk 10 ; 39-42) S nemcsak Lukácstól halljuk, hanem Jánostól is: *Betánia Jeruzsálem közelében feküdt, mintegy tizenöt stádiumnyira. Ezért a zsidók közül sokan elmentek Mártához és Máriához, hogy testvérük miatt vigasztalják őket. Amikor Márta meghallotta, hogy Jézus közeledik, eléje sietett, Mária pedig otthon maradt. „Uram - szólította meg Márta Jézust -, ha itt lettél volna, nem halt volna meg testvérem. De most is tudom, hogy bármit kérsz az Istentől, megadja neked.” Jézus megnyugtatta:*

„Feltámad testvéred.” „Tudom, hogy feltámad - mondta Márta -, majd a feltámadáskor, az utolsó napon.” Jézus így folytatta: „Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki hisz bennem, még ha meghal is, élni fog. Az, aki úgy él, hogy hisz bennem, nem hal meg örökre. Hiszed ezt?” „Igen, Uram - felelte -, hiszem, hogy Te vagy a Messiás, az Isten Fia, aki a világba jön.” E szavakkal elment és hívta nővérét, Máriát. Halkan szólt neki: „Itt a Mester és hívat.” Ennek hallatára (Mária) gyorsan fölkelt és odasietett hozzá. Mert Jézus még nem ért le a faluba, hanem ott volt, ahol Mária találkozott vele. Amikor a zsidók, akik ott maradtak vele a házban és vigasztalták, látták, hogy Mária gyorsan feláll és elsiet, utánamentek. Azt gondolták, hogy a sírhoz megy sírni. Amikor Mária odaért, ahol Jézus volt, és meglátta, e szavakkal borult a lába elé: „Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg testvérem.” Amikor látta, hogy sír, Jézus lelke mélyéig megrendült. „Hova tettétek?” - kérdezte megindultan. „Gyere, Uram - felelték -, és nézd meg!” Jézus könnyekre fakadt. Erre a zsidók megjegyezték: „Nézzétek, mennyire szerette!” Némelyek azonban így vélekedtek: „Ha a vaknak vissza tudta adni a szeme világát, azt nem tudta volna megakadályozni, hogy ne haljon meg?” (Jn 11, 17-37). (folytatjuk)

BULÁNYI GYÖRGY – MÁRCZI IMRE KILENCVEN ÉV TANÚSÁGA – ÉS TANULSÁGA...

II.

M.I.: Közelmúlt és ma...?

B. Gy.: Egy biztos: a zsidókereszténységnek az első század végére vége van. 92-ben a jamniai zsinat kiközösíti azokat a zsidókat, akik a jézusi közösségbe járnak. „Az Isten törölje ki őket az élet könyvéből! Ezt a pimasz fajzatott – a szöveg a legkeményebb kifejezésekkel él. Egyetlen evangéliumi szöveg sem maradt fenn zsidó nyelven! Az apokrif iratok közt sem. Pál számára a legnagyobb megpróbáltatást az jelenti, hogy amikor a harmadik missziós útján ezer kilométeren keresztül Antiochiából Efezus felé gyalogol, megjelenik Efezusban – az Aquila és Priscilla nevű Pál-tanítványokra bízott gyülekezetben – Apolló. Ez az Apolló – nem lehet tudni, kitől – Alexandriában értesül Jézusról – és semmit sem tud a páli tanításról! Az első korinthusi levél első négy fejezete Apollóval vitatkozik. Pál kétségbeesetten veszi tudomásul, hogy Korintusban, ahol minden дума elkel, mert Korintus az Ókor Párizsa, megszűnik az Pál korábbi, egyetlen vezércsillag-szerepe: Hát meg van osztva a Krisztus? Mert az egyik azt mondja, ő Pálé, a másik azt mondja Péteré, a harmadik Apollóé, a negyedik Jézusé? Nem! Krisztus egyetlen egy, és Pál az, aki képviseli krisztust. Itt, ebben az első négy fejezetben hat Pálra Apolló szövege, s ennek nyomán gyönyörű jézusi szövegeket mond, amelyeket aztán nagyon gyorsan elfelejt. Mindezt azért mondom, mert a Tizenkettő mégiscsak csinált valamit eljutott Alexandriába, és továbbadta ott Jézus tanítását. Pál mondhatja a Római levélben azt, hogy minden hatalom Istentől van; ennek következtében a császár hatalma is Istentől van (Rom 13); ő az Isten kardja a jók megjutalmazására és a gonoszok megbüntetésére. Ennek ellenére a keresztények három századon át tudják, hogy nem lehetnek katonák. A vértanúk tömegét produkálják, mivel nem hajlandók a tömjénszemet az oltárra ejteni, mert ez annyit jelent, hogy a császár is isten. És nem hajlandók a légiókba beállni. Döntő a konstantini fordulat, amikor 313-ban a császár kiadja a milánói türelmi rendeletet. Az utána következő tizenkét esztendőben a püspökök megkapják az

összes kiváltságot, amiket csak a császári főtisztviselők élvezhetnek. A konstantinápolyi fenéknyaló pátriárka, Euzébiosz üdvözli Konstantint – aki még meg sincs keresztelve – hogy elkövetkezett az Isten Országá, mert Konstantin, a császár immár kereszténnyé lett. Ez az a teljesen jézustalan gondolkodás, amely semmit nem ért abból, amit Jézus mondott, tanított és amit elutasított: a világi uralmat. Ekkor elkezdődik a történelemtől kereszténynek nevezett éra.

A 12. század végén támad valaki, aki szintén nem ír le egyetlen sort sem, ahogy Jézus sem és ahogy Szókratész sem – mert minek leírni azt, ami nyilvánvaló? Az Isten minden egyes emberbe beléplántálta a lelkiismeretet, hogy jónak kell lenni: nem tenni a másoknak, amit nem akarsz magadnak – Ferenc Assisiben tudja ezt. Hamar elég, 42 éves korában már halott, pedig készül a káptalanra az Illés testvér ellen, aki azt mondja, hogy „mi ugyanolyan szerzetesek akarunk lenni, mint a régiek” – azaz birtokosok. Mert a szent királyok mit csinálnak? Adják a százezer holdat az esztergomi érseknek, a veszprémi püspöknek, a kalocsai érseknek, a mártonhegyi apátnak – adják a földet, marhát, jobbagyot. Ezek a szent királyi tevékenységek. Ferenc pedig odamegy a pápa elé s letérdepel és kinyújtja, hogy semmit sem tud tenni, csak felmondja a pápának a Hegyibeszédet. S az Egyház zseniális: Ferenc halála után a Ferencet követő tanítványokat likvidálja és az Illés testvér vonala megy tovább és a ferencesek is szépen besimulnak a kereszténységbe. E sorból kiemelem az albiakat és a valdiakat, a bogumileket és a patarénusokat, akik mind felfedezik az evangéliumok alapján azt is, amit Jézus tanított – és szembekerülnek az egyházzal. A keresztény misztika koronázatlan királya, Clervaux-i Szent Bernát is messzemenően arra az álláspontra helyezkedik, hogy az albiakkal végezni kell. Fegyverrel! A valdiakkal úgy tolnak ki, hogy azt mondják, hirdethetnek, de plébánosi engedéllyel. Igen ám, de nincsen terület, ahol szólhatnának, mert ahol az egyik plébánia véget ér, ott kezdődik a másik. (Ezt alkalmazták 1982-ben velem szemben is: tóparton meg magánlakásban beszélhetsz, de egyházi területen nem.) Ekortól kezdve lobognak fel a máglyák. Mindenkit elégetnek, aki mást mer gondolni, mint amit a római Tanítóhivatal gondol. Ennek az egész korszaknak a legnagyobb részében összefoglalása a Dosztojevskij Karamazov testvérekben található: a 16. században Jézus újra megtestesül és megjelenik Zaragoza piacán, ahol Torquemada, a zsidóból lett katolikus bíboros mint főinkvizitor jelen van katonáival. Látja, hogy Jézus sikerrel gyógyít, int a katonáknak, azok viszik a börtönbe. Éjszaka lemegy a börtönbe – s ekkor jön Karamazov harminc oldalas poémája, melybe Jézus meg sem szólal, csak Torquemada beszél: „Menj vissza! Az, amit te mondtál nem lehetséges. Ami lehetséges, azt csinálja az Egyház.” Mi az, ami lehetséges? Kultusz, kultúra, civilizáció, elhalás – amibe belebukott a Nagy Sándor-i birodalom, a Római Birodalom, a Nagy Károly-i birodalom.

A 16. században Erasmus megírja álnéven (!) a Balgaság dicséretében – a balgaság, Isten bolondságának a dicséretében – azt, amit Jézus tanít, és szembekerül Lutherrel. A protestantizmus meghosszabbította a középkort – írja a protestáns Kölcsey, Erasmus pedig le akarta zárni azt: vissza Jézushoz! – óvatosan persze, mert azért ő is el akarta kerülni a máglyát. Luther azonnal a szász választófejedelem oltalma alá helyezi magát, ennek következtében őt már nincsen módunk

elégetni... Kálvin is elégeti a máglyán azt a Szervét Mihályt, aki kitalálja, hogy ez a Jézus nem is volt Isten. Hátha nincsen Szentháromság? Hátha Jézus csak egy felette rendes ember volt?... na, így nem lehet életben maradni! Ekkora dogmatikai csúszásokkal! (Erről Sütő András írt egy drámát: Csillag a máglyán.)

A 16. századból még meg kell említenem valamit magyar vonatkozásai miatt és a Bokor története miatt is, a habánokat. Arnold Hutttert 1526-ban az innsbrucki székesegyház előtt máglyán elégeti a pápa és V. Károly császár szövetségi ereje. Ez a zwingliánus „eretnek” közösség Tirolban rájön arra, hogy aki keresztény, az nem katonáskodhat, aki keresztény, annak nincsen magántulajdona, aki keresztény, az jézusi közösségben él. Azonnal menekülniük kell. Eljutnak Morvaországba, ahol nem kell katonáskodniuk, úgy gazdálkodnak a földön, ahogy akarnak, ha az adót fizetik. V. Károly császár azonban szól a morva őgrófnak, hogy ezeket az eretnekeket zavarja el. Erre azok átkelnek az ezeréves magyar határt jelentő Morván és máris a Felvidéken találják magukat. Kifejlesztik a habán fajanszművészetet, a habán ötvösművészetet és eljutnak Erdélybe is, Alvincra. És élnek békekészségben, mivel a Felvidéken a király az úr, meg majd a protestáns Thököly, Erdélyben meg református a fejedelem, és nincsen velük zúr, nem akarja elégetni őket senki. Buda felszabadítása után azonban a jezsuiták azt mondják Mária Teréziának, hogy nem lehet túrni ezeket az eretnekeket tovább. A férfiakat elviszik a dévai várbörtönbe, a gyerekeket pedig katolikus intézetekbe rakják be. A végső maradék kimenekül az országból és Bukarestbe megy. Ott vannak Nagy Katalin cárnő követői, és jelenlétükben mondják el a török vazallus havasalföldi vajdának, hogy mi a baj velük. Erre azt mondja Katalin cárnő követsége, hogy nálunk nem kell katonáskodnotok, nálunk nincsen kötelező katonai szolgálat; hogy vagyonszolgálatban éltek, az bennünket nem érdekel, a lényeges csak az, hogy fizessétek az adót. És száz évig ott élnek a habánok. Ez így van a 19. század végéig, amikor is Tolsztoj idejében bevezetik a kötelező katonai szolgálatot Oroszországban is, ekkor kimenekülnek Amerikába, ahol létrehozzák a Bruderhof nevű „hutteri” közösséget. S ekkor kiált nagyot a jézusi Tolsztoj, hogy ilyen disznóság még a Szent Oroszország történetében még nem volt, hogy az embereket gyilkosságra kényszerítik.

Ezek a „Hutteriek” tapsolnak a Bokornak, amikor '79-ben M. Jóska elkezd a katonai szolgálat megtagadást és utána harminc Bokor-tagot elítélnek; azzal, hogy „magukat a saját püspökeik is elítélik”. És levelet kapok a Hutteriektől, akik üdvözölnek bennünket, mint akik a 20. század végén újból fölfedezzük a kereszténységet. Nagy barátság jön létre, találkozunk velük, és vagy száz Bokor-tag meglátogatja Amerikában meg Angliában házaikat. Az, amit körükben láttam, a legkülönb abból, amit ma jézusnak ismerek a kereszténységben. Együtt dolgoztam velük egy hetet. Egy bútorgyárunk van; kétszáz fős közösségekben élnek a világ különböző pontjain. Azonban az őket látogató Bokor-tag közül egy sem maradt ott. S ami még nagyobb disznóság: nem csináltuk meg a mintájuk Bokor-változatát. Ma erős Bokor-kedélyeket hangolok magam ellen, amikor azt mondom, hogy szövegeljük a jézusit – de Jézus nem szövegelt, hanem csinálta, ami Apjának kedves!

M. I.: Közelmúlt és ma?

B. Gy.: Hogy mégis mondjak valami pozitívot is itt, ebben az országban, kicsivé lett hazánkban... Amikor a visnyeszéplakiakat megismertem, akkor újraéledtem. Ezeknek az embereknek van Istenük, az biztos: egyháztól erősen befolyásolt és egyháztól nem befolyásolt istenképük

– ez nem egységes. Ami őket összetartja az az, hogy visszamennek a kultusz korába. Iskolázott emberek, de az egyik rackajuhot tenyészt, a másik hucul lovakat, őshonos gyümölcsfákat a harmadik, a negyedik méhészkedik, az ötödik fát farag. Nőt farmerben látni nem lehet, mind szoknyát hordanak, kendőjük van; nem járnak fodrászhoz se a férfiak, se a nők; nem készítik ki magukat; s M. Piroskának a harmincas évei végén van hat apró, gyönyörű gyermeke. Ezek „anyukák” – újból olyan anyukákat találok, mint amilyen anyukám nekem volt, akinek az volt a dolga, hogy a hét gyereknek meglegyen mindene – a nyolcadik gyereke az apám volt, akivel veszekedett, hogy nem tud kijönni abból, amit apám keres. Mire apám: Se lopni, se betörni nem vagyok hajlandó, ezt kell beosztanod. Együtt éltünk: hét gyerek, két szülő és két nagymama és anyuka hatvan deka húst vett vasárnap és még egy hétköznapi és azt tizenegy felé vágta, mindenkinek jutott öt deka. S elég volt. A többi napokon pedig pirított hagymából csinált húspótlót a babfőzelékre. Szóval anyukák található Széplakon, és az apukák nem járnak el dolgozni, mert Visnyeszéplak nem falu, hanem „szer”, ami annyit jelent, hogy minden házhoz tartozik két-három hektár föld és keményen dolgoznak ott reggeltől estig. Miközben az olyan „szövegélő körösztyények” – mint amilyenek én a Bokrot kezdem látni – fogynak, ők 91-ben kezdtek: két ember – s most száz fölött van a számuk. Hát ez lenne „a kereszténység szerepe régen, a közelmúltban és ma”.

M. I.: Elgondolkoztató és zavarba ejtő, hogy hogyan volt lehetséges ekkora gondolati váltás azután, hogy a jézusi üzenet ilyen hatalmas erővel robbant be a világba? Hogy tűnhetett el szinte nyomtalanul, hogy aztán Pál kapja fel, aki sajátosan átértelmezte és akinek a nyomdokain végül is eljutottunk a fogyasztói társadalomba? Hogy lehet, hogy hallatlanra vesszük ma is, amit Jézus tanított? Hogy a páli tanítás határozza meg Európa – sőt, némi túlzással: az egész világ – kultúrtörténetét és gondolkodásmódját?

B. Gy.: Ez a gondolat engemet is gyötör. De kénytelen vagyok megállapítani, hogy az Istennek az a gondolata, amit Jézus megfogalmazott, az ember bölcsőjébe bele van rakva. Nincsen olyan szülő, aki ne azt kívánná a gyerekétől, hogy legyen jó, hogy neki engedelmeskedjék. Nos, a civilizációs fázisban a gyerek mondja meg a szülőjének, hogy mi a jó neki. Ez nem fordulhat elő a kultusz és a kultúra idején. Mert én nem mertem apámnak kimondani, hogy mi a jó nekem, mert akkora két csárdás pofont kaptam volna... s ennek következtében lettem emberré. Miután leérettségiztem, én már mindent tudni véltem, nekem odahaza többé nem dumáljanak! Ha nem megyek el piaristának, akkor is elmegegyek hazulról. Az egyik mellékterméke ennek az 1,2-es rátának, hogy szegény szülők kapkodják a fejüket, hogy megvegyék azt, amit a gyerekük akar. Borzasztó, ahogy a gyerekek határozzák meg a szülőknek az életét, amit nem is csodálok, mert az apa is és az anya is reggeltől távol van – nem is tudom, hogy ki neveli a gyereket, akinek „személyiségi jogai” vannak, akit nem lehet megpofozni se az iskolában, se odahaza – ez egy elpusztuló világ. De a jézusi újra és újra fölbukkan, mert benne van a bölcsőben. Az ember tudja, hogy jónak kell lenni – mindaddig, amíg el nem következik a civilizációs fázis, amelyben mi magyarázunk a szüleinknek és akkor feksznünk le és azzal, akivel akarunk, házasság nélkül.

Arany János számomra egyike a legjézusibb embereknek. A Petőfi-féle barátság belevitte őt a forradalomba és két hétre ő is bevonul. 1850 március 15-én ír egy verset, aminek ez a címe: Évnapra. '49 október és '50 március között eltelt hat hónap. Örüljön, hogy van „Talpra magyar, hí a haza!” – vagy örüljön meg miatta, mint Széchenyi, hogy ez a hülye Kossuth mit csinált?! Elbánhatott ugyan Görgey segítségével a császári hadsereggel, de Napóleon leverése után 1815-ben a monarchák Szent Szövetséget kötöttek – tehát Paskievics eljön a kétszázézerrel, s Görgey mit tehet mást? Csináljon még negyvenötezer magyar vértanút? S leteszi a fegyvert. Erről az egész problematikáról szól az, amit megint hat hónappal később ír: Gondolatok a Békekongresszus felől. Mert hát mégiscsak disznóság az, hogy mit csinálunk mi itt e földön. Úgy képezem, hogy ha fölmegegyek halálom után a mennyországba, akkor ott Jézus ezt a verset olvasgatja.

A Hiszekegy az Isten mindenhatónak mondja. – Nem! Az Isten mindent-adó: mindent ad, amit tud. Te pedig csinálj vele azt, amit te tudsz, én meg csináljak vele azt, amit én tudok. Azt fogom mondani nekik odafönn, hogy ennyi tellett tőlem. Nem tudtam megváltoztatni a világot. Hiába mondja nekem N. Attila barátom, hogy „a keresztény kor után következik a Bo-kor” – nem következik, egyelőre nem látom, mert a Bokor is tele van már karrier-nővel, akik nem akarnak anyukák lenni olyanok, mint az Ancsád. Ki akar ma anyuka lenni? Van – de félek, hogy ujjal mutogatnak rá. Lehet, hogy az Isten ez is kielégíti? Tudja azt, hogy ennyi lehetséges? Ha szabadságot adott, ha eljut valaki odáig, hogy ki tudja mondani, hogy „én” és tud gondolkodni, tudja azt, hogy az Isten gyermeke s tudja azt, hogy ezt meg ezt kell megvalósítani? Torquemadának van igaza: amit Jézus akart, az nem megvalósítható? Ami megvalósítható, azt csinálja az egyház. – Hát engem nem boldogít az, amit az egyház csinál. Ezt a disznóságot, hogy Jézus nevében összeállok az urakkal, akik megosztják velem a milliárdjaikat – nem amikor hajléktalanok vannak az utcán; amikor egy egész nemzet leszokott a termelésről, amikor mindenki csak árul és abból él, hogy segílyt kap és árulja a globalizált világ termékeit.

Azon kell gondolkodni, hogy személy szerint miért vagyok felelős. Hogy a gyerekeitek mit csinálnak, azért nem vagytok felelősek. A tizenhat gyermekes K. Nácinak is azt mondják a gyerekek: „Jó, apa-anya, ti megtettétek ezt, mi majd tesszük azt, amit jónak látunk.” – Nem tudom... nem tudom, hogy az Isten meg van-e ezzel elégedve? Ha én volnék az Isten, én elégedetlen volnék.

M. I.: Számomra a válasz nagyon egyszerű és egy kicsit optimista. Azt gondolom, hogy az Isten szabadságot adott az embernek, aki ezzel a szabadsággal visszaélt és egy olyan pályára terelte a világtörténelmet, a világ sorsát, ami nagyon rossz irányba viszi. És most, hogy kezdi learatni ennek a keserű gyümölcsseit, az ember talán rádöbben arra, hogy volna egy másik út is és ezen az úton voltak elődei, például a Názáreti Jézus. Lehet, hogy nagyon kevés az időnk, de talán vissza lehet térni arra a másik gondolkodási pályára és ezt a Pál-féle szellemi örökséget és annak következményeit vissza lehet szorítani. Én sok jelét látom a világban ennek. Például amikor az emberek rádöbbennek arra, hogy el lehet menni vidékre, ahogy a visnyeszéplakiak vagy Bori lányomék is tették. Minek az erejében történik ez? Hogyan tudnak az emberek lemondani a fogyasztói lét kényelméről, ajándékairól? Én látni vélek egy ébredést – vagy talán inkább egy visszatérést az „ős-emberihez”, amiből magamban is egyre többet fedezek fel. Azt gondolom, hogy az emberiségnek egy rossz korszakát éljük és ennek a vége

felé tartunk. Talán a gyerekeink majd egy olyan világot építenek, ami különb ennél a mostaninál. Lehet, hogy csak a vágyaimat vetítem ki, de én számtalan jelét látom annak, hogy a legkülönbözőbb kultúrákban a legkülönbözőbb szinteken és jelenségekben mutatják fel azt az „ős-emberi” értékrendet, életmódot – kultúrát és kultuszt – ami egyedül lehetséges alapja az életnek. Döbbenetes és érthetetlen számomra az is, hogy egyetlen ember – Szent Pál – zsenialitása (zseniális tévedése?) hogyan terelheti egy sajátos (keresztény?!) útra a történelmet? Kell lenni ebben a Pál-jelenségben valaminek, ami mérhetetlenül több is és kevesebb is az emberinél...

Sokszor töprengök azon, hogy az istenségnek van egy sötét arca is. Az emberiség kultúrtörténete és a különféle kultuszok tele vannak gonosz istenekkel, akik (amelyek) az ember elpusztítására törekednek. Ezek hallatlanul sikeresek: Moloch, Szaturnusz és lehetne sorolni más kultuszokat is. Gyerekként megdöbbentett Zichy Mihály óriási festménye: A pusztítás géniuszának diadala – a kép zseniális és hátborzongató; rajta kora hatalmasságai ismerhetők fel... Miért vonzzák az embert ezek a történetek, ezek a képek? Miért adják oda a gyermekeiket egy gonosz isten nyilvánvalóan képtelen, véres és halálos céljaiért? Van itt valami, amit nem értek. Minden sejtünkbe az van írva, hogy élni kell – erről szól az emberi élet – és az ember ugyanakkor egy „halál-koreográfiát” (Z. József kifejezése) működtet, ami a pusztulás felé visz bennünket. És már a közelében vagyunk. El kell pusztulni temérdek emberi értéknek azért, hogy az emberiség rádöbbenjen, hogy valamikor rossz útra lépett és egy rossz táncot jár? – amikor a jó táncot is annyian lejtették előttünk, Buddha, Jézus, Lao-ce és mások; ma is egy Gandhi, egy Dosztojevszkij –akik lényegében kortársaink – sulykolják belénk ennek az üzenetnek a valóságát és jelenőségét. Mikor tér észre az ember? Mikor üt a homlokára, hogy ácsi, itt rossz úton járunk! Bennem él egy nagy várakozás; remélem, hogy ez az új ébredés megtörténik és emberek tömegei jönnek rá, hogy van más út, van kiút. Visnyeszéplak és a hasonló kezdeményezések számomra nagyon biztatóak, mert az ott élők ösztönösen megérik – talán végig sem gondolva mindezeket, tudják – hogy az életnek van egy lehetséges menete itt és ott, ilyen vagy olyan adottságok között, amelyeket meg kell ragadni és szembe kell szállni az akadályokkal és életteret kell teremteni és folytatni kell az életet. Én ebben nagyon hiszek és azt gondolom, hogy még nem késő cselekedni. Lehet, hogy a világban sok minden elpusztul – a fehér civilizáció biztosan; a kérdés az, hogy mi jön helyette? És hogy tudunk-e egy „ős-emberi”, jézusi kultuszt és kultúrát felépíteni.

B. Gy.: Egy Ady-vers jut eszembe: Hiszek hitetlenül Istenben... Ha tudok, napi tizenhat órát azért dolgozom – számítógép előtt és kisközösségekben, meg személyes beszélgetésekben – hogy ne hagyjuk már! Ne adjuk fel! De egyszerűen nem vehetem tudatlanra azt, amit tapasztalok: hogy egymás után tűnnek el a civilizációk. A görög kultúrából lett a Kelet-római Birodalom – s mintha nem is létezett volna... Nem tudom, hogy Tarzusban van-e keresztény templom vagy van-e zsinagóga – muszlim mecset van épp elég. A Nyugat-római Birodalom? – A romokat nézegethetjük, amikor Rómában járunk. Talán a Spartacus népe? S a vandálok, s a gepidák, s a nyugati gótok és a keleti gótok – a barbárok – veszik át a szerepét. Cézár Gallijából mi van? Rómaiak sincsenek, gallok sem, a frankok és így tovább...

Pontosan tudható az, hogy mikor halt meg az utolsó dalmátul beszélő ember, hogy mikor halt meg az utolsó livül beszélő finnugor, mikor halt meg az utolsó vótul beszélő...

2050-ben a parlamenti többség elrendeli majd a nép nyelvén való oktatást és a szülők a magyar nyelv tanulását választhatják heti két órában, ha olyan hülyék – mert ha nem hülyék, a gyerekük érvényesülése érdekében az angolt fogják választani. Ha nem változtatjuk meg ezt az 1,2-es születési rátát, akkor semmit sem tudunk csinálni: ennek a civilizációnak vége van. Kivonulhatsz Visnyeszéplakra, eladhatod a pesti lakásodat, bagóért vehetsz ott földet, ahogy a Bokor megvette a Hangyasalját, huszonnyolc hektár földet tizenöt évvel ezelőtt – és senki sem költözött oda. – A semmiben nem tudok reménykedni, csak a valamiben. Azért dolgozol, hogy a „valami” megszülessék. Mert ami van, az nem fenntartható.

Jönnek a törökök, akik rommá teszik minden várunkat. Jön '45, ami a még megmaradt palotákat is széjjelszedi – hogy aztán '89-ben az elvtársak az egészet átpasszolják a tőkés világnak. Ezt a teljes lepusztulási folyamatot nem tudom nem látni! Reménykedni abban reménykedhetem, hogyha valaki elkezdene termelni. Az almát - kérdezem Z. Pétert - hogy mért hagyod, hogy ennyi alma lehulljon, nem tudod megakadályozni? De igen, de vissza kell állítani a természet rendjét. Amikor huszonöt éve telket és romot vettem Budaváriban, még nem volt kártevő. E huszonöt év alatt míg ősállapotban volt a kert, addig élt. Amikor kultúrállapotba került, akkor elkezdődött a romlás.

Valami újat kell kezdeni. Ha itt nézzük csak a világot, akkor a cigányok csinálnak majd valamit: új kultúrát – azért, mert az élet alaptörvényét – bűnözés ide vagy oda – tudják. Azt is, hogy a vajdára figyelni kell. És azt is tudják, hogy gyerekeket meg csinálni kell, mert e nélkül nincsen semmi. És ma vallásos és nem vallásos harmincéves gyermektelen nők szaladgálnak – nos, ennek el kell pusztulnia. Mindent meg kell tenni azért, hogy ne pusztuljon el, de attól, hogy nézzük? Azt a hangot kell megütni, amellyel kiváltjuk a felháborodást – azt hiszem, én is ki fogom váltani. Mert a Bokor is elindult azon az úton '89-től kezdve, hogy mondjuk, de nem csináljuk! Ráálltunk arra, hogy például informatikusként kereshetünk havi egymilliót is. Amikor Visnyeszéplakra eljött egy milliárdos és magyarázni kezdte, hogy a rackajuh tenyésztéséből hogyan lehet milliárdossá lenni, akkor egy negyvenéves nő azt mondta: értsen meg uram, mi nem akarunk gazdagok lenni; mi anyukák akarunk lenni! Amikor a tizenhét éves fia eljött hozzám, felhívtam az anyját, hogy beszélgettem a fiúval és azt mondtam, amit Sík Sándor mondott 1929-ben az én anyukámnak: Asszonyom, gratulálok a fiához! – Más emberfajta születik, ha a városi flaszterről kiviszed őket és pottyantós budira jársz...

Két család leköltözött Visnyeszéplakra és ma vannak százóten! A magában leköltözés abból, hogy M. Laci elköltözött Nőtincsré, nem lett semmi. D. Pista magában leköltözik az ország nyugati szélére – semmi! Nemet mondok a kisközösségre, mert egyedül én vagyok az okos. Ez ugyanaz a pápásodási komplexus, amit Szent Pálnál látunk... mert az ő példáján láthatjuk, mi az a rögeszme, ami még eladható a piacon – amit még megveszünk. Itt most ez: leköltözni vidékre egyedül, egymagunkban. És akkor onnan küldöm el a gyereket az iskolába, onnan megy az ember dolgozni valahova messzire, s aztán hogy a szegény asszony ne unatkozzék, elmegy ő is, és akkor nincsen anyukája a családnak.

M. I.: Úgy látszik, most tanuljuk meg azt, amire annak idején nem volt mód: Az, amit hagyományosan kisközösségnek élünk meg, egy városi kultúrában született meg –

és most, a körülmények nagyarányú változásai folytán újra kell fogalmazni; meg kell találni a közösségi lét nem-városi formáit. Ehhez semmilyen előzményünk nincsen, ezt most kell feltalálni, kialakítani. Nem gondolod, hogy itt egy keresési, tanulási folyamat is zajlik? D. Pista egyre mondja a szövegét és mindenkit csábít Egyházasfalura és tervezi és alapozza a jövőt – a közösség jövőjét is... csak egyelőre itt tart, hogy magában van. Én ezt nem látom lejátszott történetnek; ellenkezőleg, kezdetnek látom és úgy élem meg, hogy az új és folyton változó körülmények között egy újfajta közösségi eszményt, modellt, formát – akár többfélélt is – alakítunk ki. A visnyeszéplaki például az egyik lehetséges modell.

B. Gy.: Azt hiszem, hogy van a jézusi kisközösség-modell és van az egyházmodell – s talán egy harmadik, a remete-modell. A remete-modell példája falu, ahova az eszmék kitisztázása nélkül költöztek „hogy együtt legyünk” és ma él benne négy nyugdíjas – majd eltemetik saját magukat. A Bokorban ma csupa önféjű embert találok, aki maga akar valamit csinálni. Ezeket a remetét legelőször a gyerekek fogják otthagyni és aztán a szülők bevonulnak majd egy szeretetotthonba.

A visnyeszéplakiak egy más emberfajta, amit a Bokorban ma nem találok. Az őket meglátogató Bokor-tagok egyike kérdezte, hogy hát mi lesz, ha megöregeszték? Nagyt nevettek rajta: Hát unokázunk! – Szóval amíg „négy-öt magyar össze nem hajol”, addig nincsen semmi. Azért van Bokor, mert negyvenötben négy-öt magyar összehajolt; azért van Bokor, mert a hatvanas években négy-öt magyar összehajolt. '89 óta csak leépülés van. Megöregszünk anélkül, hogy a kortársaink gyerekeiből új csoportokat csináltunk volna. Hatalmas szakadék van a Bokor történetében '89-től kezdve. Úgy csinálunk, mintha még lennének... Élünk még, e csak pislákolunk.

M. I.: Egy „negatív remény” él bennem: a városi élet fokozódó ellehetetlenülése, tönkremenése ki fogja kényszeríteni a vidékre költözést, ahol pedig csak úgy lehet megélni, ahogy a visnyeszéplakiak: együttműködéssel termelő közösségben, szellemi közösségben, spirituális közösségben. Ezt talán a keserűség mondatja velem, de lehet, hogy ennek van realitása: Ma már világosan látzanak a fogyasztói lét végső határai, szinte dátum szerint meg lehet mondani, hogy mikor ér véget itt vagy ott. Még lehet vidéken olcsón birtokot venni...

B. Gy.: Ha jól értem, azt mondod, hogy a helyzet fog belőlünk kikényszeríteni valamit.

M. I.: Igen, ez a végső reményem.

B. Gy.: Ha a kandi jövőbe nézek, akkor a helyzet az, hogy az lesz a forint vásárlóértéke, amibe a bankjegy előállítását kerül; nem kapsz érte semmit. Ezt megéltem már egyszer '45-ben. Ebben a kényszerhelyzetben, amikor már semminek nincsen értéke, a helyzet fog engem kényszeríteni? Nem tudok rá példát. Valami megújulás támad a helyzet kényszerítéséből? Majdnem olyan ez, mint amikor arra várunk, hogy majd eljön Jézus és rendet csinál.

De itt van előttünk a visnyeszéplakiak példája, akik önként mentek vidékre, hogy csak anyukák legyenek; hogy parasztok legyenek. Nem tudok hasonlókról, akik ezért hagyták ott a várost. Az általános iskola alsó tagozatára van egy összesített osztály, a felső tagozatosok óránként más házba járnak órára; itt ez ért ehhez, ott az ahhoz. Olyan színvonalas a képzés, hogy Kaposváron mindig a visnyeszéplaki gyerekek nyerik meg a megyei pályázatokat. Amikor 14 évesek lesznek és befejezik az

általános iskolát, elmennek szakmát tanulni és hétvégén jönnek haza. Molnár V. Józsi bácsira hivatkoznak, hogy egyetemista korukban ő volt az az ember, aki erre őket rávette. Sarumegoldó templomi tisztelettel néznek Molnár V. Józsefre, eljött hozzám, beszélgettünk egymással. Kiváló volt minden, amit mondott csak nem volt kíváncsi arra, hogy én mit gondolok; áradt, mint Szent Pál... Jézus kíváncsi volt arra, hogy ezek a kölykök – a tanítványok – mit mondanak: kiszedte belőlük a kritikát. És amit O. Józsi mondott a kilencvenedik születésnapomon: Gyurka bácsi, azt szeretné, ha vitatkoznánk vele. Nem vitatkoznak velem – én meg süketnéma intézetnek mondom a vitatkozni nem akarókat

Ha nincsen helyzetfelmérés, ha nincs világos helyzetlátás, ha nem ebből születik meg a tennivaló, hanem csak úgy kiszaladunk egy faluba, abba elpusztul a Bokor. Visnyeszéplak nem; húsz év alatt megnőtt, megötvenszeresre magát.

M. I.: Kedves Gyurka bácsi, most egy jókora impulzust kaptunk Tőled, aminek a továbbgondolása nagyon termékenyítő lehetne. Remélem, hogy lesz majd folytatása. Köszönöm, hogy vállalkoztál erre a beszélgetésre!

VONA GÁBOR

REND, JÓLÉT, ÉBREDÉS

Ezzel a hármassal jelszóval indítok heti rendszerességgel cikksorozatot, de nem a magam szórakoztatására, hanem hogy vitára ingereljek, hogy problémákra világítsak rá, hogy megoldásokat keressek, és hogy kiutat találjak. Hiszem, hogy Magyarországra szebb jövő várhat. Hiszem, hogy többre vagyunk képesek, és többet érdemelünk a jelenleginél. Hiszem, hogy semmi másra nincs szükség, mint hitre, erőre és akaratra. Jóistenbe és nemzetbe vetett hitre, a magunk erejére és tenni akarására. Most újtárra bocsátandó írásaimmal bizonyítani kívánom, hogy a magyarság számára nem vágyálom a rend, a jólét és az ébredés. Sőt, csupán a kezünket kell kinyújtatnunk érte. Első lépésként egymás felé."

Nem jobboldalnak kell összefognia, hanem a nemzeti oldalnak: az előttünk álló másfél évben – amely permanens kampányidőszak lesz, EP, Országgyűlés, önkormányzatok – olyan háborút indít ellenünk a jelenlegi politikai garnitúra, annak bal- és jobboldala, amilyenre az elmúlt húsz évben még nem volt példa. Sajnos igazam lett. Minden egyes nap hoz egy újabb aljas hazugságot, egy szánalmas csúsztatást vagy egy ócska provokációt. A támadássorozatban közös, hogy célpontja mindig a Jobbik és a Magyar Gárda. Mindenki gondoljon bele, mit jelenthet az, ha egy politikai mozgalmat, jelen esetben bennünket, egy kórusban átkoz Gusztos Péter (SZDSZ), Csurka István (MIÉP), Kolompár Orbán (OCÖ), Kövér László (FIDESZ), Lendvai Ildikó (MSZP), Dávid Ibolya (MDF), Zoltai Gusztáv (MAZSIHISZ) és Dósa István (Őrző Gárda). Ha a jelenlegi rendszer minden egyes szereplője a vesztünket akarja, ha más-más okokból, de ennyire rettegnek tőlünk – tőlünk, akiknek nincs semmijük, „csupán” a legkisebb szegény legény jussa: az igazság – akkor biztos állíthatom: valamit nagyon jól csinálunk.

Felmerül a kérdés: honnan ez a feneketlen gyűlölet? Miért félnek ennyire a közélet legkülönbébb szereplői tőlünk? Két oka van. Az egyik a céljainkból fakad, a másik a módszereinkből. A Jobbik 1947 után az első és egyetlen olyan országosan szervezett politikai párt, amelynek fundamentuma a Szent Korona, amely fő célként történelmi alkotmányunk jogfolytonosságának helyreállítását tűzte zászlajára. Korábban, ha volt valahol erő, akkor ott mindig az eszmei talapzat hiányzott, ha pedig az eszmeiség volt

adott, akkor azzal az erő és a szervezettség nem párosult. A Jobbiknál mindkettőt bírja. A célunk világos, egyértelmű, és végre erőnk is van ahhoz, hogy ne csak a partvonalon kívülről mutogassunk, hanem elszenvetű helyett alakítói legyünk az ország és a nemzet sorsának. Ez már önmagában is kivérné a jelenlegi garnitúra biztosítékait, de jejes verejték akkor csorog igazán a homlokukon, amikor ráébrednek, hogyan lett a Jobbik erő.

Mert, ahogy 1947 óta búvópataként csordogált csak a Szent Korona-tan, úgy azóta nem volt egyetlen politikai párt sem, amelyet ne felülről szerveztek volna, vagyis ne főnről kényszerítették volna rá az emberekre. Ilyen volt az állampárt, mint ahogy a sohasem volt rendszerváltozás pártjait is egy asztal mellett körzővel és vonalzóval találták ki mind. A Jobbik az első olyan társadalmi mozgalom, amely alulról szerveződve vált olyan erőssé, hogy versenyre tudott kelni a milliárdokon fenntartott nagyokkal. Sikerünk nem a párt, hanem a magyar emberek sikere, programunk nem a párt programja, hanem a magyar nemzeté. Rendet, jólétet és ébredést akarunk! A magyar Országgyűlésbe jutva ezért olyanok leszünk, mint egy pusztító, de jótékony vihar. Kisöpörjük a nemzet templomából a hazugság felgyülemlett szennykupacát, és rákényszerítünk mindenkit a színvallásra.

A magyar politika egyik rákfeneje, hogy idejétmúlt és hazug módon jobb- és baloldali oldalra szakítja a közéletet. Eszerint határozzák meg magukat a politikusok, eszerint folynak a viták és eszerint kötetnek szövetségek. Mivel a frontvonal hamis, így zavaros a küzdelem, mindenki össze-vissza tüzel. Nem tudni, ki a barát és ki az ellenség. Mennyiszer hallom a jó szándékú, de naiv kérést: fogjon már végre össze a jobboldal! Erre mondom válaszul: én nem vagyok hajlandó összefogni Deutsch Tamással, Pokorni Zoltánnal vagy Csintalan Sándorral. Összefogni csak azzal tudok, akinek bízom a nemzeti elkötelezettségében. Nem a jobboldal egységének illúzióját kell kergetni tehát, mert az egy hazug és ravasz délibáb. A nemzeti oldalt kell végre egyesíteni! Nekem kevés, ha valaki jobboldalinak vallja magát. Azt is tudni akarom, hogy a szíve magyarul dobog-e!

Szeretnék nagyon az összefogást, és azt meg is valószínűsítjük. De csak azzal, aki velünk együtt nem hajlandó lemondani az alkotmányozásról, az államadósság újratárgyalásáról, magyar bank alapításáról, a magyar föld megvédéséről, a finnugorizmus ámokfutásának megállításáról, a multinacionális tőkével szemben a magyar vállalkozók és gazdák támogatásáról, a csendőrség – „egycsapás-törvény” – felállításáról, a hazafias nevelésről, a TV2 és az RTL KLUB beszüntetéséről és a határon túlra szakított testvéreinkről. Aki ezek közül akár csak egyben is bizonytalan, mondja magát akármilyen oldalhoz tartozónak, az keresgéljen másfelé, de ne nálunk. Az kérje fel egy táncra Gyurcsányt, vagy gágogjon Bajnaival, de a Jobbikot messziről kerülje el!

Ezúton üzenem ezért mindenkinek, aki a Jobbikra vagy a Magyar Gárdára feni a fogát, hogy a kesztyűt felvesszük, de a mocsarukban nem fogunk megfürdeni. A becsületünket megvédjük, de nem leszünk hozzájuk hasonló, acsarkodó lelki roncsok. Bennünket ugyanis nem az tart össze, hogy másokat gyűlölnünk, hanem az, hogy egymást szeretjük. Nekünk nem az a problémánk, hogy ki a neonáci, a szélsőséges és kit kellene betiltani, hanem az, hogy hogyan tudjuk megmenteni a magyar nemzetet. Hiszen számunkra nem tékép e táj, hanem a mi egyetlen hazánk: Magyarország.

BULÁNYI GYÖRGY

MIÉRT NEM SZÜL A MAGYAR GYEREKEKET?

Csak azon fordul a magyar társadalom hosszú távú megmaradása, hogy a magyarok is szülnék annyi gyermeket, mint a cigányok. 1945-ig a magyar államnak ehhez semmi köze nem volt. Akik gyermeket születtek, azokat felnevelték a szüleik. Voltak gazdagok és szegények, ahogyan mindig is voltak, ameddig csak történelmi emlékezetünk terjed. Csak azért akarhatnak a cigányok Cigány-országot, mert Jézus nélkül akarnak élni a magyarok, s ennek a következménye, hogy nem szülnék, hanem csak felelőtlenül lefekszenek a pap áldása nélkül. Jézusi kisközösségeket kell létrehozunk, amelyekben testvértáncra penderülünk minden Jézust akaró emberrel. Hozunk-e létre magyarokból és cigányokból jézusi kisközösségeket? Én elkezdtem 2009-ben, ahogyan 1945-ben is elkezdtem létrehozni magyarokból. Akkor olyan kevesen voltak még a cigányok, hogy nem is találtam a Piariban, a Svetitsben, a debreceni egyetemen csak magyarokat. 2050-ben már a cigányok lesznek a többség? Nem késtünk még el semmivel. Van még közel félszázadunk a testvértáncra penderülésre.

FARAGÓ FERENC

TANYAI SZILÁNKOK

A diktátor *tömegéhsége* elenyésző a tömeg *diktátoréhségéhez* képest.

Káprázat. A *férfi* – *nő* egy, csak kettőnek látszik.

Szellemi távolugrás: rugaszkodj el önmagadtól!

Tettek nélkül a vallás csak szenteskedő, szántalmas *színjáték*. Vallás nélkül a tettek csak egyéni kudarcba torkoló *tragédia*.

Az *igazság* mindig időszerű, mégis mindig a *hazugság* van napirenden.

Lehet, hogy a képzelet a legnagyobb realitás a világon, és a szigorú valóság pedig a legrémesebb lázálom?

Kétfajta dolog érthető nehezen a *homályos* és a *káprázatos*.

Ficam. Gyűlöld felebarátodat..., mint tenmagadat!

Szerencsére, a szívnek nincsenek érzervei...

Lehet, hogy a világegyetemet nem értelmezni (*teológia*), nem megvitatni (*filozófia*), hanem átélni és kifejezni (*művészet*) kell?

Márpedig van emberfeletti, mégpedig az emberben.

Túlburjánoznak bennünk azok a rossz tulajdonságok, amiket egyébként elítélünk.

Nem biztos, hogy az *eltévedés* legjobb ellenszere a *helyben maradás*.
